

NVE

nve@nve.no

2020-11-28

LvV-ref.: 20/90

Deres saksnr: 202007604

Mikrokraftverk i Fåbrofossen

Mustad Eiendom har gjenopptatt forslaget fra 2006 om å bygge et demonstrasjonsmikrokraftverk med 100 kW turbin, denne gangen på Bærumsiden av Lysakerelva med inntak i en rehabilitert demning oppe på fossen.

I søknaden skrives det at demningen skal rehabiliteres. At dagens demning av sikkerhetsgrunner må vekk, er klart. Om den skal erstattes med en ny demning, bør tas opp til uavhengig vurdering før denne søknaden behandles.

Hensyn til elvas naturmiljø tilsier at et naturlig vannfall på Fåbro er en løsning på linje med hensikten i Kommunedelplanen for Lysakervassdraget og elveforvaltning ellers. Det å fjerne demningen fører til at næringsstoffer fra en 5,4 km lang strekning av elva når frem til gyteområdet umiddelbart nedenfor fossen. Dette vil være en umiddelbar fordel. Det kan også åpne for vandring av anadrom fisk på naturlig vis. Vi har ingen informasjon hvorvidt Lysakerelva ovenfor Fåbrofossen var laks- og sjørrettførende før demningen ble bygget.

Det er viktig å påpeke at den tiltenkte plasseringen av kraftverket er på ulovlig innfylt elveleie. Skal elvebredden først forstyrres, bør bredden her rehabiliteres slik at den er bedre tilpasset fossekulpens funksjon som gyteområde.

Søknaden presenterer hydrologiske data satt sammen fra NVEs måleserie fra Øraker 1964-1986 supplert med registrering fra Bogstadvannet og nabovassdrag for å oppdatere rekken av data. Lysakervassdragets venner (LvV) har en serie daglige målinger fra Lysejordet, 2 km ovenfor Fåbro, for perioden 2006-2020. Da Statkraft søkte i 2006, la LvV frem data fra vår målestasjons første år. Nå kan LvV vise til 15 års data. Den viser at middelverdien for vannføring har øket med ca. 10 % siden Ørakermåling ble nedlagt. Måleserien tilføyer noe meget viktig for drift av et vannverk i Fåbrofossen, nemlig at nedsenkning av Grinidammen i 2016 har redusert vannmagasinet fra ca. 90 000 m³ til ca 40 000 m³. Dette har redusert et vesentlig fordrøyningsselement i Lysakerelvas hydrologiske system.

Vår data viser at korrelasjonstid for vannføring ved Lysejordanet (som er ca. 10 minutter oppstrøms fra Fåbro i responsetid) er redusert fra over 18 timer til under 16 timer. Dette innebærer bl.a. at antall timer i året med tilstrekkelig vannføring både til å drive en turbin på 100 kW og til å beholde nok vann i selve fossen for at den fremtrer som normal (dvs. ca. 1000 l/s), er redusert, og bare overstiges ca. 61 % av årets dager. Bare på femti (50) av disse dager i månedene mars til mai er det en noenlunde sikker vannføring på over 1,45 m³/s. Denne vannføringen er minimum av hva som kreves for å drive kraftverket og beholde 1 m³/s i fossen. Resten av året ligger medianvannføringen på ca. 1,5 m³/s, dvs. at det bare er 55 % sjanse at turbinen kan drives på en avtalt dag. Den dagen kan knapt forutsies lenger frem i tiden enn værvareselet, dvs. 10 dager.

Gitt denne hydrologien mener LvV at et inngrep i elvebredden for å anlegge et demonstrasjonskraftverk er dårlig ressursbruk. Et såpass stort pengebeløp kan bedre benyttes til å gjenskape naturlige elvebredder, rehabilitere vegetasjonsbeltet rundt gyteplassene og fjerne flomdannende hindringer som, f.eks. fyllmassene på «parkeringsøya» ved Granfos.

Ved den forrige søknaden om demonstrasjonskraftverk i 2006, var én vesentlig grunn til at Fylkesmannen og NVE opprettholdt sine innsigelser var at kraftverket vil få en ukjent virkning på gyteområdet for anadrom fisk like nedstrøms fossekulpene under Fåbro. Denne faktoren er like lite kjent i dag, til tross for at det er foretatt undersøkelse av yngel under lav vannføring i sommeren som var. Da var det klart mest ungfisk å oppdrive akkurat i ovennevnte gyteområdet, men hvordan bestanden vil reagere på plutselige utløp fra turbinen, er ikke kjent.

Et annet moment er at Lysakervassdraget er varig vernet mot vannkraftutbygging. Siden Statkraft trakk sin søknad i 2010 før NVE hadde behandlet den, vet vi ikke hvorvidt Verneplanen for vassdrag ville blitt anvendt for det mikrokraftverket.

I forbindelse med en ny utredning om en mulig fisketrapp på Oslosiden av Fåbrofossen har Lysakervassdragets venner bedt Mustad Eiendom vurdere fjerning av demningen i fossen. Det blir en krevende øvelse, men vil gi en viktig miljøgevinst. NVE bes også ta dette spørsmål i betraktning.

Med vennlig hilsen

Signert versjon fås ved henvendelse

John Tibballs
styreleder

Bo Wingård
styremedlem